

A'
 TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
 ENGEDELMÉVEL,

○●○●○●○●○

Nro 16.

Költ Bétsben, Böjt-elő Havának (Februáriusnak)
 24-dik napján 1797-dik Esztendőben.

Hadi Környülállások.

A' Német-Birodalom' hadi Kaszszájá-
 ba bé ment a' múltt esztendőben: 5,411,
 195 forint, 43 xr; 's ki adódott belöle:
 5,305,691 forint, 32 xr. Maradt tehát
 még benne, e' folyó esztendő' kezdetére
 105,504 forint, 10 xr.

Olasz-Országi Tudósítások: „Romág-
 nában Fáénzánál, négy ezer gyalogjai's egy
 tsoport Lovassai állottak a' Római Ud-

Q

varnak 14 ágyúkkal, a' midőn *Victor Fr.* Generális *Imolából Faënza* ellenn indúlt Febr. 2-dikánn, 's minekutánna vizsgálta volna a' *Római* Korpust: tovább nyomúlt *Ancona* felé. — Hogy a' *Római* Udvar, se' Lovas-Katonáira nézve, kiknek számát 4 ezerre szándékozott nevelni, se' hadi szekereire nézve, fogyatkozást ne kénreleníttessék szenvedni ló dolgából: a' feleslegyaló lovakat mindenütt el kívánja Birtokaiban, közönséges szolgálatra. — *Rómában* pafszust kért *Cacault Fr.* Minister Jan. 26 dikán, 's mindjárt kapott, és még az nap meg-indúlt *Bonónia* felé, hová Jan. 29-dikénn estve el is érkezett.

Anconában nem lévén több fegyveres ereje a' *Római* Udvarnak, 2 ezer gyalog, és 2 száz Lovas-Katonáknál, nem állhatak ellent, az oda Febr. 8-dikánn sokkal nagyobb erővel tódúlt *Victor Fr.* Generálisnak. A' Kikötőhelyből, *Triest* alá veték a' hajók magokat.

Romagna Fővárosában *Ravennában* is Frantzia módi Kormányfiséket (Centrális Administrátziót) állított fel *Bonaparte*.

A' Frantziák ellen intézett Skótziai Öltalom-készületeket számlálvann elő a' *Londoni* Tudósítások, jelentik a' többek között, hogy *Aberdeennél*, *Hamilton* Generális' vezérlése alatt, 3 ezer ember száll táborba, és a' *Torryi* halom' tetejének leg-magassabb részein, jeladó tanyák' ké-

szítottak, melyek, az egész part' hofszá-
bann fel-állítandó hasonló tanyákkal egye-
sülésben lesznek.

Valamint a' Fr. Respublika félbe-sza-
kaszta *Adet* Polgárral, az Északi-Ámé-
rikai Respublikánál viseltt Követséget: úgy
az Északi Ámerikai Közönséges - Társaság
is visszahívta Párisból a' maga Követjét
Pinckney Urat, ki is Febr. 5 dikén hagy-
ta oda *Párist*. Mind *Adáms* Úr, a' ki,
Washington' helyébe választatott Elölülő-
jévé az Északi-Ámerikai Respublika' Gyü-
lésének; mind *Pinckney* Úr, a' ki *Adáms*
Úr' helyébe Második Elölülővé választat-
ott, Barátjai Angliának. Ha *Jefferson* Úr
lett volna az Elölülő, mint akarták né-
melyek: abban a' Fr. Respublika nyert
vólna, melyhez, különönös hajlandóság-
gal mondatik viseltetni.

Brüszszelből Febr. 1-ő napján: —
„Ma itt nyóltz Fr. szökött Katonák állot-
tak Szégyen-póltzon, kik a' Fr. Respubli-
kát kéméltlenül mótskolták. Sokann a'
Lakosok közzül, pénzt, bort, 's a' t. aján-
dékoztak ezen Katonáknak, mely tseleke-
detjekkel nyilván meg-bizonyították, men-
nyire nintsenek ők meg-elégedve azzal,
hogy *Belgyiomot*, a' *Belgák*' nágyobb ré-
szének ellenére, erőszakossann a' magok
Respublikájához kaptolták a' Fr. ák.“

„Kilentz úgy nevezett egyesültt Bel-
ga-Departmánokká (Osztályokká) változ-

tatták — *mint tudni való* — a' Fr. ák, Belgio-
mot. Ezen Ofztályok közzül egynehányann,
úgy adták elő a' Fr. Igazgatóknak, mint
lehetetlenséget, hogy telyesítsék az ő új
kívánságaikat. A' *Dyle* nevezetű Ofztály-
tól p. o. melyben vagyon *Brüszszel* Váro-
sa, kívántak: száz ezer mázsa szénát;
nyóltzván ezer mázsa zabot; tizennyóltz-
ezer mázsa búzát; 's hat ezer mázsa rozst.
Az árrokra nézve ezenn szállítmányoknak,
oly ígéret vagyon téve: hogy a' quietán-
tziákat, melyekben bizonyítódik azoknak
kézhez lett szolgáltatása, kéz-penz igya-
nánt vétzi el a' Departmán' Kassája."

„A' Belső dolgokra ügyelő Fr. Mini-
ster *Benezsch*, tökéletlen Tisztnek találta
maga is az idevaló Kormányfzék' Elölülő-
jét: azért is ki-billenté Azt hivataljából,
kinek ezen kedvetlen de érdemlett sorsá-
ban, nem kevés Ofztályos Attyafiai lesz-
nek, a' mint hallátik."

Brüszszelből Febr. 5-dikénn: — „A'
Frantziákhoz hajló Lakosai Belgiomnak
igen kevés részét teszik a' Belga - Nemzet-
nek, és ha a' Fr. Igazgatók okossann be-
lé akarnának nézni Belgiom' dolgába: ál-
tal látnák, hogy Belgiomnak a' Fr. Res-
publikához való kaptsolása, merő kénfze-
rítés. Hogy a' mostani Belga Tisztvise-
lők, másképpen adják elő nékiek a' dol-
got: azonn nem lehetne igazság szerént

építeni, mert ezek, nem egyebek, kéméletlenül erőszakoskodó Jakobínusoknál, kik, a' mely jelenségeivel állanak elő a' közértelemnek: erőltető tsábitással tsikarták ők ki az afféle jelenségeket, vagy nyilatkoztatásokat, titkon sohajtó Polgártárssaiknak szájából. Átalláta itt Fr. Komendáns *Salm* Generális, mind a' felsőbb, mind az alsóbb Tisztviselők' Jakobínusságát: de bezzeg úgy is haraguzznak Ezek rá, hogy nem szánnák egy kalán vízbe el vesztetni. Rendes dolog történt közöttök, melynek históriája ez: A' Teátrálisták, *le Souper des Jacobins* (A' Jakobínusok' Vatsorája) nevű Darabot akartak játszani: de a' Municipális (Frantzia módi Tanács) megtiltotta. A' Komendáns másfelől parantsolta, hogy játsszák, 's el is játszották. A' Municipális panaszt tett az ügy nevezett Centrális Administrátziónak (azon Osztály' Kormányzékének, a' mely Osztálybann vagy Departmánbann vagyon *Brüsszel*). Mivel az Administrátzió, szintoly Robespieristákból áll, valamint a' Municipális; pártját fogta Amaz ennek, 's keményen rá írt *Salm* Generálisra, és még azal is fenyegette, hogy bé fogja vádolni a' Direktóriumnál. Generális *Salm*, a' Teátsomban vette éppen az Administrátzió' Írását, melyre más nap fontos rövidséggel ezt válaszolta: „Vettem tegnap a' Kegyelmetek' Levelét a' régi Jakobínusok'

vatsorájánál, mely, kétség kívül nem tesz a' mostaniaknak. Ha kívánják látni Kegyelmetek ezt a' Darabot: még ma is az fog játszódni, és én nem mondok többet Kegyelmeteknek annál, hogy ha a' Polgári Hatalom roszszúl viseli magát: szükség, hogy a' Katonai Hatalom váltsa azt fel. Tegyétek hozzá Kegyelmetek Polgárok ezen Írást a' magok Vádjokhoz, melyre kétség kívül lesztek tekintet.

Brüsszelből Febr. 7-dikénn: — „Ma reggel indult innét vizsgálja *Párisba* a' Belső dolgokra ügyelő Fr. Minister *Benezech*, minekutánna egy Kommissziót állított volna fel, mely a' 9 Belga-Osztályokból minden panaszokat és kívánságokat öfsze-szedjen, 's a' Direktóriumhoz küldje *Párisba*.“

A' *Párisi* új Öfszeesküvés' dolga forogvann fenn Febr. 4-dikénn, a' Törvényhozó Ifjabbik Tanács' Ülésében, oly lármás veszekedés lett; a' mely még a' legzenebonásabb Jakobínusi időkbe is oda illett volna, és már ma szinte Újság. *Lamarque* nevű Tag t. i. azt kívánta, hogy az Öfszeesküvést illető minden Írásokat ki kell nyomtattatni, 's el kell küldeni a' Közönséges-Társaságnak minden Osztályai-ba, és a' Seregekhez is, hadd lássa az egész Nemzet, hogy nem mendemondánn; hanem valóságos meg-történni dolgokonn

fundálódik a' fel-fedezett Özfzeesküvés. *Lariviere* így szólott: „A' leg-erősebb Próba-íráások — *ügymond* — melyek nélkül, nem lehetne talán gyermeki játéknál egyébnek tartani az Özfzeesküvést, azok a' Jelentések, melyeket a' Politzáj-Ministernél tsináltak (*Nagy fel-tsattanás lett ezen szavaira Larivierének, melyekkel tzelozott Ő, a' Dragonyosok' Komendánsának Malónak, és a' Törvényhozó Gyűlés' Testörzői Komendánsának Ramelnek Jelentésére, mely mind két Jelentés, a' Politzáj-Ministerhez küldödött, a' mint Ő maga mondotta, 's Ő mutatta bé mint* *Próba-Írásokat a' Direktóriumnak, ez pedig a' Törvényhozó Gyűlésnek.* — A' zaj' tsendesedése után tovább folytatta Beszédét *Lariviere*).

Azt kérdem én, ha valóságos szándéka vagyón e' a' Gyűlésnek, ki-nyomtatni azonn Írásokat, melyekből gyanúság háramlík Azoknak bizonyágtételeikre, a' kik fel-fedezték az Özfzeesküvést. (*Igen Nem Nem*) Nem egy, hanem több ágú özfzeesküvésre kell itt figyelmezní. Én az egész Respublikában ki merném kiáltani, hogy a' Rojalista-Felekezeti, melytől annyira félnek 's féltek, erőtelen és tehetetlen. — Alig botsátotta ki ezen szókat a' szájából *Lariviere*: már kiabáltak rá mindenfelől Tag-társai, hogy menne le

az Orátori-székből. Sokan fel is ugráltak, hogy majd le-rántják *Larivieret* az Orátori-székből: de a' Porkolábok vissz-ülteték őket helyeikre betsületessen; a' Gyűlés' Elölülője pedig fel tévénn a' kalapját hatalmának nyilatkoztatására, le-tsillapította anynyira a' lármát, hogy szólláshoz kezdhett: „Ez az Ülés — *ügymond* — vígasztalás okait szolgáltatót a' Hazára néve: mert a' mint látták Kolléga Uraimék, minden Beszédekből, a' melyek tartattak ebben az Ülésben, értelmeknek és szíveknek egyessége tetfzett ki. Nagyon sajnálom, hogy a' ki közzülünk most áll az Orátori-székből, láttatott el rontani a' Gyűlés jó kedvet. — Nem szóllhatott a' Prézes többet a' nagy lármától, mely ekkor újra el kezdődött, *Pastoret, Jourdan, Dumolard*, egyszerre fel-hágtak az Orátori-székbe, mások ellenben rettenetesenn kurjongattak ellenek. Hofzfas zaj után megént meg-szóllalt a' Prézes: „Bizonyossann roszszúl értették némelyek az én ki-fejezéseimet. Én ezt mondtam, Nagyon sajnállom, hogy a' ki közzülünk most áll az Orátori-Székben, láttatott.“ — „Nints arra jussa Kegyelmednek“ kiáltának egyszerre sok Tagok. — *Camus* végét akarván szakasztani e' tsúfos zivakodásnak; kívánta hadd szóllhasson ő, a' Gyűlés' rend szerént való tanátsko-

zásainak valamely tárgyáról: 's minekutánna meg-nyerte a' szóllásra való engedelmet: fordította Tifzti-társainak figyelmeztességét, a' Respublika' jövedelmeiről való gondoskodásra.

Az Özfzeesküvés' Aktáihoz tartozó Írások között egy Hirdetményt is küldött a' Direktórium a' Törvényhozó - Tanátshoz, a' mely, 18-dik *Lajos'* nevébenn vagyon fel-téve. Akárki tette fel: jól van fel-téve: mert mindeneket, a' melyek meg-történtek, vagy meg-történendők valának, az Isteni gondviselés' engedelmének és könyörületességének tulajdonít, a' Frantziáknak Királyaikhoz viseltetett példás szeretetjeket magasztalja; a' Pártosok által el tsábított Alattvalóknak kegyelmet, 's oly igazgatást ígér, mely, a' Koronának ditsőségére fog szolgálni.

A' leg-nagyobb reménységű Frantzia Papiros-pénzek, t. i. az Afzszinyátokat és Reskriptziókat fel-váltott Mándátok eránt, következő értelmű halálos Végzést hozott a' Törvényhozó Iffjabbik Tanáts Febr. 2-dikánn: „Minekutánna a' Mándátok' betse anynyira alá-szállott, hogy a' szokott adásokban és vevésekben pénz-szolgálatot többé nem tehetnek; ellenben sok rontó nyerekedésekre szolgáltatnak alkalmatosságot: ez okon, mostantól fogva, nem lesznek kénteléknek a' Magános-személyek,

kész-pénz helyett venni el ezen Papiros-pénzt. A' Direktórium is tehát ne hirdesse ki többé annak folyamatját. Mindazáltal 20-dik Mártziusig, lehet Mándátokkal fizetni a' hátra lévő adókat; a' kényszerített költsönt; és a' Nemzeti jószágok' árrát. 20-dik Mártzius után, tsupánn a' Nemzeti jószágok' árrában vevődnek el; de úgy, ha elébb, a' Nemzeti Kintses - Ház' quietántziáiért el tserélődnek. A' Nemzet' Éráriumába bé került, és még ezentúl is bé kerülendő Mándátok, el vesztik a' magok pénz-erejeket, és semmi szín alatt, pénz helyett többé elő nem fognak vétetni.

A' Frantzia Kereskedő - Városok Deputátusai, kik a' Direktórium' kívánságára gyülekeztek *Páris*ba, hogy ott, a' Respublika' szorúlt állapotjann való segítség módjáról tanácskoznának, 3 rendbéli Írásokat küldöttek a' Fináantz-Ministerhez *Ramel* Polgárhoz, azonn káros parantsolat eránt, melybenn az Ángliai portékáknak Fr. Országba való bé-vivése, 's ott való el adása tilalmaztatik. Úgy festik ök az említett Törvényt, mint a' mely, ellenkezik a' Konstitútzlóval, és az Ember-jussainak elő adásával, 's tirannuskodik a' Polgárokonn, kik az előbbeni Törvényekben vetett bizodalommal spekulátziókra adták magokat, 's alkuba crefzkedtek Ánglus Kereskedőkkel az említett portékák eránt.

Éppen a' Törvényhozásbéli tétovázásban keresik ők, a' köz-bizodalom' híjánosságának fundamentomát, 's a' tzélról, melyet az említett Törvény által akartak elérni a' Fr. Elöljárók, keveset ígértek ezek a' Kereskedők, nyilván értésére adván *Ramel* Ministernek, hogy az Anglus portékáknak meg-tíltása által éppen nem tesznek s' Fr. Elöljárók oly tetemes kárt Angliának a' milyent ők gondoltak.

Frigyes-Belgyiomból. —

A' Törvényhozó-Gyűlés, két Tanátsokból állják e' ezen Respublikábann is', nem különben mint a' Fr. áknál? Ez a' Kérdés forgott fenn Jan. 31-dikénn a' Nemzeti-gyűlésbenn. Némely Tagok ellenzeték; 's azt a' Konstitúziót ditsérték: melyet 1793-dik eszt. ben, a' Robespierriesták akartak fel-állítani Fr. Országbann; de a' Gyűlés' sokkal nagyobb részének értelme a' vólt, hogy két Tanáts vagy Kamara legyen, 's egyik Nagy-Kamarának; a' másik pedig Vének' Kamarájának hívattassék. A' Nagy-Kamara, fog állani 63; -a' Vének' Kamarája pedig 31 Tagokból.

Elegyes Tudósítások.

Az Anglusoknak Napkeleti-Indiai Birtokaikbann anynyira kezdettek háborogni a' Kalmár-Társaság' Katonái, hogy *Cornwallis* Generálist, a' ki tsak mostanság ér-

kezett Napkeleti-Indiából *Londonba*, nagyon meg-kérte a' Kalmár-Társaság, hogy menne vizsza ismét Napkeleti-Indiába, mert nagy reménység vagyón hozzá, hogy ő a' zenebonát le-tsendesítheti.

Ángliában bővségét mutatja lenni a' gabonának az a' Királyi parantsolat is, melyben a' *Keményítő'* készítése újra meg engedődik. Ezt a' parantsolatot, Jan. 28-dikánn tette közönségessé az Udvari Újság.

Az utolsó *Korszikai* Király *Theodor*, *Londonban* hólt meg 1757-dik eszt. benn fogságban, melybe, adósságért tevődött, a' *Londoni* szokás szerént. Hagyta maga után nem az országglásbann, hanem tsak életbenn, *Fridrik* nevü Fiát, a' ki Ánglus Oberster, és már mintegy 70 esztendős Ember vólt. Sok jó Barátjai lévén, azoknak] adakozásából tisztességesen éldegélt; hanem Febr. 1-ső napjánn, estvéli 8 óra után, *Londonban* a' *Westmünsteri* Templom mellett agyon lövettetett. A' Gyilkos, valami Útonálló Tolvaj lehetett; mert egy Mesterlegény, a' ki éppen akkor talált meg-állani ott a' kútnál, hogy igyék, két zsván forma Embert látott, 's egyiknek a' szájából ezt hallotta: „Az Isten veszesse el a' szemeid' világát: Ha nem adsz pénzt: főbe lölek. *Londonból* írják magából, hogy nem igen bátorságos ott, a' hosszú téli homályos éjtszakákonn által

járkálni az útszákonn, a' sok Útonálló tolvajok miatt.

Ha valamely Mesterséget tud az Ember: nem tsak azt nyeri véle, hogy ezen sok változások alá vettetett Világon igen könnyen meg-történhetõ szorúltságában élelmét kapja utánna, mint ennek élő példái sok Fr. Kiköltöztek: hanem unalmát is üzheti általa, midõn oly kedvetlen környülállások közzé találja vetni õtet a' sors, a' melyek között, bajos volna tölteni az idõt, foglalatosság nélkül. — *Kosciuskó*, minthogy metszéshez jól ért: azzal, keserves fogságának lassan folyt órait, gyönyörködve rövidítette. Készített a' többek között Rab-fõvel, egy szép Urnát, és egy pixist elefánt tsontból. Ki szabadulásakor, az Urnát, *Pál* Tsászárnak ajándékozta; a' pixist pedig a' Tsászárnénak.

Az Orosz Tsászár, hogy idegen Vevõket is édesítsen a' maga Birodalmabél el-adó jószágoknak vásárlására; oly ígérést tett Nékiek, hogy tíz esztendeig nem kíván tölök semmi adót. Van is foganatja a' mint írják, ezenn ajánlásnak, mert *Gállitzi*aiak is sokan vettek már földeket az új Orosz Birtokokban.

A' *Londoni* Udvari Újságnak 30-dik Januáriusi Darabja, 22 bankrutáltt Kereskedõket hirdetett ki. Ezen ki-hirdetés-hõl alkalmatosságot vettek a' *Contra-Ministériális* Újságok, *Pitt* Úr Beszédeinek

érdeklésére, melyekben; a' Parlamentom előtt mindenkor magasztalta 's magasztalja a' Minister, *Nagy-Britannia'* kereskedésének virágzását, (mely, az Egészség vévén, igaz is.)

Berlinben, Febr. 13-dikától fogva, a' Fársáng' hátra lévő részét különbkülönb-féle Múlatások' tartására szánta az Udvar, hogy illendően meg-innepelhesse azon házassági öfsze-kelesnek örömét, a' mely Febr. 13-dikán lett, a' Király' Leánya *Augusta* Hertzegasszony, és a' *Hessen-Casseli* örökös Hertzeg között.

Béts.

Az idevaló Politzáj-Ház előtt; négy Hazaárulóknak olvastatott el tegnakelett közönségesen a' szententziájok, kiknek neveik: *Müllner* János; *Menz* Ignátz; *Dürnböck* György; és *Schedel* Tamás. Az első, *Knittelfeldi* Syndicus vólt Stájer Országban; melynek Fővárosában *Grätzban*, 3 nap egymás után fog közönségesen egy óráig állani Szégyenpóltzon, a' mejjén függő ily Ráírású Táblával: *Landesverräther, Theilnehmer am Landesverräthe, und Betrüger* (Hazaáruló, Hazaárulók' Tzimborássá, és Tsaló). El vesztette minden vagyonját, és 30 esztendeig, második grádusú leg-nehezebb Várbéli fogóságban fog tartatni. A' 2-dik, Orvos-Dok-

ör volt. Ez, az idevaló Univerſitás által ki-töröltetett a' Doktorok' Laſtromából; el veſztette minden vagyonját, és hasonló fogságra ítéltetett mint az első; valamint ſzintén a' 3-dik is, a' ki Camerális Tifz-tviſelő volt *Freyenſtein*ban Stájer-Ország-bann. A' 4-dik is, egyébaránt hasonló minéműségű, hanem tíz eſztendővel keveſebb ideig tartandó rabságra büntettetett, melynek el tölttével tartozik ki menni, minthogy külföldi, a' Ts. K. Felség' örökös Tartományyaiból. Ez, magános Házi-Tanító volt *Béts*ben.

Károly Fő-Hertzeg, ide lett érkezése után meg-jelent más nap, a' Ts. K. Felséggel együtt, az Udvari Teátromban, a' hol nagy örvendezéſſel és ſzíves jó-kívánásokkal fogadtatott: fel-vonattatván pedig a' *Kortina*, el énekeltetett muſzika mellett ezen győzedelmes Fő-Hertzeg' ditséretére egy Ének, melynek Verſeit *Alexinger* Úr; a' muſzikáját pedig, Udvari Fő Muſzikus *Weigel* Úr kélſzítette. Mind magának a' meg-tifzteltetett Fő-Hertzeg-nek, mind az egész Teátromi Gyülekezetnek is nagy tetſzésére volt ezen muſzikás éneklés.

Mihelyt sététedett; mindjárt kezdődött az egész Városnak ki-világosítása, 's tartott éjfélt utánnig, mely idő alatt zongettek az útfák, a' Vivát kurjongatásoktól. Úgy volt ez, második nap is.

Pozsonyi Kánonok Gróf Haller Ö Nagyságát, nagy reménységet nyújtó érdemes tulajdonságaira nézve való tekintetből, *Prinatii* Apátursággal méltóztatott meg-tisztelni Ö Felsege, taksa fizetésnek kívánása nélkül.

Vipera bőrből mesterségesenn készültt Királyi öltözetet, még eddig nem lehetett látni Európában: azért is méltán kedveskedett úgy azzal mint különös Újsággal a' Déli tengeren fekvő *Owhyby* nevű Sziget' Királya, az Angliai Királynak. Kedveskedett még, egy más öltözetrel is, melynek matériáját a' Szigetben tsinálják, 's a' mely úgy van meg-rakva tollakkal, hogy minden mözdítésre, majd veress majd sárga színt mutat. Egyéb ajándékok is járultak még ezen öltözetekhez, nevezetesen a' többek között egy sisak, mely nem különben mint az elől említett Királyi köntös, *Vipera*-bőrből készült és tollakkal mesterségesenn fel van tzipfrázva. Ezenn ajándékokat *Vancouver* nevű Angliai Hajós-Kapitány vitte nem régebenn Londonba az *Owhyby* Szigetből, a' melynek Lakosai verték vala agyon ama' nevezetes *Cook* Hajós-Kapitányokat az Anglusoknak